

Lahten kaupungin
SÄÄDÖSKOKOELMA

Lahti-konsernin konserniohje

SISÄLLYSLUETTELO

Omistamisen keskeiset periaatteet Lahti- konsernissa	2
1 KONSERNIOHJEEN NOUDATTAMISEN PERUSTE	3
1.1 Konserniohjauksen ja konsernivalvonnan tarkoitus ja soveltaminen	3
1.2 Konserniohjeen sitovuus ja hyväksyminen tytäryhteisön hallintoelimissä	3
2 KONSERNIN STRATEGINEN OHJAAMINEN JA KONSERNIJOHDON TEHTÄVÄT KONSERNIOHJAUKSESSA.....	3
2.1 Kaupunginvaltuusto konsernin strategisten tavoitteiden asettajana	3
2.2 Konsernijohto konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäjänä	3
2.3 Keskeisten yhtiöiden hallitusvalinnat ja hallituspalkkiot	3
3 KONSERNIOHJAUKSEN JA KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMINEN	4
3.1 Konserni- ja tilajaosto	4
3.2 Kaupunginjohtaja	4
4 KONSERNIOHJAUKSEN ONNISTUMISEN ARVIOIMINEN	4
4.1 Tarkastuslautakunta	4
4.2 Tarkastuslautakunnan antamat ohjeet	4
5 TYTÄRYHTEISÖJEN SÄÄTIÖIDEN TOIMINTAOHJEET.....	5
5.1 Kaupungin omistajapolitiikan noudattaminen	5
5.2 Konserniraportointi	5
5.3 Omistajan kannanottoa vaativat asiat	5
5.4 Rahoitus ja maksuvalmius	6
5.5 Strategian laatiminen ja päivittäminen	6
5.6 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	6
5.7 Ympäristöasiat	7
5.8 Henkilöstöpolitiikka.....	7
5.9 Eettiset ohjeet	7
5.10 Avoimuus ja tiedottaminen	7
5.11 Julkiset ja muut hankinnat	7
5.12 Asiakirjojen säilyttäminen.....	7
5.13 Tilinpäätös, raportointi ja talousarvio	8
5.14 Hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja tytäryhteisöissä.....	8
Liite HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA LAHTI-KONSERNISSA	

Omistamisen keskeiset periaatteet Lahti- konsernissa

Omistajana kaupunki on kiinnostunut tyttäristään.

Kaupunki on aktiivinen omistaja, joka haluaa auttaa tytäryhteisöjä menestymään. Tytäryhtiölle turvataan edellytykset joustavaan operatiiviseen toimintaan.

Omistajapolitiikan ja Tytäryhteisöjen tavoitteena on edistää konsernin kokonaisedun toteutumista. Konsernin näkökulma voi poiketa tytäryhteisön välittömästä näkökulmasta. Näissä tilanteissa ratkaisu pyritään etsimään neuvottelemalla.

Ohjeen tavoitteena on, että konsernin tyttärillä on yhtenäinen tapa toimia.

Tiedon kulku on aktiivista ja avointa omistajalta tyttäriin ja tyttäristä omistajalle ja Tytäryhteisöt tiedottavat omistajaa kaikista yhteisöä koskevista merkittävistä muutoksista.

Tytäryhteisön on annettava kuntalaisille toiminnastaan riittävät tiedot.

1 KONSERNIOHJEEN NOUDATTAMISEN PERUSTE

1.1 Konserniohjauksen ja konsernivalvonnan tarkoitus ja soveltaminen

Kuntalaki asettaa kunnille veloitteen päättää kuntakonsernin keskeisistä tavoitteista ja konserniohjauksen periaatteista. Lahti-konsernin konserniohjetta noudatetaan Lahti- konsernin yhteisöissä ja säätiöissä. Konserniohje sisältää varsinaisen konserniohjeen lisäksi Hyvä hallinto- ja johtamistapa ohjeen Lahti- konsernissa.

1.2 Konserniohjeen sitovuus ja hyväksyminen tytäryhteisön hallintoelimissä

Tytäryhteisön ylintä päätösvaltaa käyttävän hallintoelimen tulee käsitellä konserniohje ja hyväksyä siinä annetut toimintaohjeet tytäryhteisöä sitoviksi. Konserniohje astuu voimaan 100% omistettujen tytäryhteisöjen osalta konserni- ja tilajaoksen päätöksen lainvoimaisuuden yhteydessä. Tytäryhteisöjen hallitusten ja johdon on tunnettava konserniohje.

2 KONSERNIN STRATEGINEN OHJAAMINEN JA KONSERNIJOHDON TEHTÄVÄT KONSERNIOHJAUKSESSA

2.1 Kaupunginvaltuusto konsernin strategisten tavoitteiden asettajana

Kaupunginvaltuusto on kaupunkikonsernin ylin päätöksentekuelin. Lahden kaupunginvaltuusto päättää Lahti-konsernin toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Lahden kaupungin strategiassa, talousarvion yhteydessä ja tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden tavoitteista talousarvion yhteydessä tai erillisellä päätöksellä.

2.2 Konsernijohto konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäjänä

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaan konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konserni- ja tilajaosto, kaupunginjohtaja ja muut johtosäännössä mainitut viranomaiset. (kuntalaki 48§)

2.3 Keskeisten yhtiöiden hallitusvalinnat ja hallituspalkkiot

Pääsääntöisesti yhtiöiden hallitusvalinnat valmistellaan osana kunnallisvaalien jälkeisiä poliittisia neuvotteluja. Konserni- ja tilajaosto päättää hallitusjäsenehdokkaat, jotka esitetään yhtiökokoukselle. Yhtiöt, joissa on useita omistajia hallituspaikoista tulee sopia osakas- tai rahoittajasopimuksessa.

Seuraaviin Lahti- konsernin yhtiöiden hallitukseen valitaan vähintään yksi riippumaton jäsen.

- Koko- Lahti Oy
- Lahden Pysäköinti Oy
- Lahden Talot Oy
- Lahti Energia Oy
- Lahti Aqua Oy
- Salpakierto Oy
- Spatium Toimitilat Oy

Riippumattoman jäsenen valinnan valmistelusta vastaa omistajaohjauspalvelut. Omistajaohjauspalvelut voi käyttää ulkopuolista apua hallituskandidaattien rekrytoinnissa. Kandidaattien rekrytoinnissa tulee kuulla tytäryhteisöjä, joihin riippumatonta jäsentä ollaan rekrytoimassa. Konserni- ja tilajaosto päättää riippumattoman jäsenen esittelijän esityksestä.

Tytäryhteisöjen hallitusten palkkiot tulee määräytyä seuraavien perusteiden mukaan:

- palkkiot eivät saa ylittää kaupunginhallituksen palkkiotasoa, ellei kaupunginhallitus erityisestä syystä toisin päättä
- palkkiot määräytyvät kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti ja koskevat myös riippumattomia hallituksen jäseniä.
- jos tytäryhteisöä ei ole mainittu kaupunginhallituksen palkkiolistauksessa, tulee tytäryhtiön
- pyytää erillislausunto palkkiotasosta kaupunginhallitukselta ennen palkkioista päättämistä ja maksua
- hallituksen jäsenet eivät voi olla mukana tulospalkkio tai muissa vastaavissa järjestelmissä
- Yhtiöt eivät maksa ansiomenetykskorvauksia hallitusten jäsenille. Hallituksen jäsenille voidaan maksaa matka- ja kulukorvauksia sekä päivärahoja yhtiön normaalien käytäntöjen mukaisesti, jos yhtiön hallitus näin päättää.

3 KONSERNIOHJAUKSEN JA KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMINEN

3.1 Konserni- ja tilajaosto

Konserni- ja tilajaoston tehtävänä on kaupunkikonsernin toiminnan ohjaaminen ja yhteensovittaminen sekä ohjeiden antaminen kaupungin edustajille tytäryhteisöjen hallintoelimissä kaupungin kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin (kuntalaki 39 §).

3.2 Kaupunginjohtaja

Kaupunginjohtaja vastaa kuntalain mukaan kaupunkikonsernin operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta kaupunginhallituksen alaisena sekä käyttää sen puolesta kaupungin puhevaltaa.

Kaupunginjohtajalla on Lahden kaupungin tytäryhteisöihin kohdistuva, oikeus

- osallistua tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella sekä
- kaupungin omistajapoliittisen edun yksittäistapauksessa niin vaatiessa pyytää sisäisen selvityksen teettämistä tytäryhteisössä ja saada tytäryhteisöstä selvityksen edellyttämät ja muut omistajapoliittisessa päätöksenteossa tarpeelliset tiedot.

Kaupunginjohtajan nimeämällä henkilöllä on kaupunginjohtajan estyneenä ollessa oikeus tämän sijasta osallistua tytäryhteisöjen hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella.

4 KONSERNIOHJAUKSEN ONNISTUMISEN ARVIOIMINEN

4.1 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta on kuntalain mukaan kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten asetettu toimielin.

Tarkastuslautakunnalla on kaupungin omistajavallan nojalla oikeus saada tarvitsemansa selvitykset kaupungin tytäryhteisöjen toiminnasta ja tilinpäätöksistä. Lisäksi tarkastuslautakunnalla on oikeus käydä tutustumassa tytäryhteisön toimintaan ja tavoiteasetantaan voidakseen näin arvioida, tullaanko valtuuston asettamat tavoitteet tytäryhteisössä saavuttamaan.

4.2 Tarkastuslautakunnan antamat ohjeet

Tarkastuslautakunnalla on kuntalain nojalla oikeus valtuuston ohella ohjata tilintarkastuksen painopisteitä tilintarkastajille annetuin erityisin ohjein (kuntalaki 123 §). Tilintarkastajille voidaan esittää esimerkiksi jonkin asian tarkempaa selvittämistä.

5 TYTÄRYHTEISÖJEN SÄÄTIÖIDEN TOIMINTAOHJEET

5.1 Kaupungin omistajapolitiikan noudattaminen

Tytäryhteisön ja säätiön tulee toiminnassaan edistää Lahden kaupungin strategian ja omistajapolitiikan toteutumista.

5.2 Konserniraportointi

Tytäryhteisön ja säätiön on huolehdittava, että kokousten esityslistat ja pöytäkirjat liitteineen ovat omistajaohjauspalveluiden ja/tai yhtiön hallituksessa kaupunginjohtajan sijaan käyvän henkilön käytettävissä hallituksen kanssa samanaikaisesti. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja, konserni- ja tilajaoston puheenjohtaja, kaupunginjohtaja ja konsernipalvelujohtaja voivat halutessaan pyytää nähdä hallitusten esityslistat ja pöytäkirjat liitteineen omistajaohjauspalvelulta.

Hallitusten materiaalien jakamisessa on noudatettava korkeaa tietoturvan tasoa.

5.3 Omistajan kannanottoa vaativat asiat

Tytäryhteisön on pyydettävä dokumentoitu lausunto kaupunginjohtajalta etukäteen ennen päättävien elintensä päätöksentekoa asioissa, joilla saattaa olla merkittävä vaikutus tytäryhteisön, Lahden kaupungin tai Lahti-konsernin toimintaan tai taloudelliseen asemaan tai vastuuseen taikka joilla saattaa olla erityistä periaatteellista merkitystä. Dokumentoitu lausunto on pyydettävä ainakin seuraavissa tytäryhteisöä, säätiötä tai tyttären tytärtä koskevilla asioissa:

- 1) yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muuttaminen,
- 2) toimialan muuttaminen,
- 3) tytäryhteisön perustaminen,
- 4) toiminnan laajentaminen, supistaminen tai muuttaminen,
- 5) toiminnan muuttaminen siten, että tytäryhteisö voi menettää hankintalainsäädännön mukaisen sidosyksikköasemansa suhteessa Lahden kaupunkiin,
- 6) pääomarakenteen muuttaminen,
- 7) taloudellisesti velan ottaminen tai antaminen taikka muu sitoutuminen omasta tai toisen tahon velasta tai sitoumuksesta, kuten omaisuuden kiinnittäminen tai pantin, takauksen tai muun vakuuden antaminen,
- 8) investoinnit tai merkittävän omaisuuserän taikka merkittävien immateriaali- tai muiden oikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen,
- 9) merkittävät sopimukset,
- 10) osakkeiden ja osuuksien hankinta sijoitustarkoituksessa, ellei niiden hankkimista ja omistamista ole erityisesti annettu tytäryhteisön tehtäväksi,
- 11) raha- ja pääomamarkkinoilla olevien johdannaisinstrumenttien käyttö,
- 12) riskienhallinta- ja vakuutuspolitiikkaa tai henkilöstöpolitiikkaa koskevat ratkaisut,
- 13) tytäryhteisön ja säätiön hallintoelimille maksettavien palkkioiden ja toimitusjohtajalle maksettavien palkoissa ja muiden etujen määrät niissä tapahtuvat muutokset,
- 14) toimitusjohtajasopimus tai sen liitteiden muuttaminen,
- 15) toimitusjohtajan rekrytoinnin tai irtisanomisen käynnistäminen ja toimitusjohtajan valinta,
- 16) muu, tytäryhteisön ja säätiön toimintaedellytyksiin tai palvelukykyyn vaikuttava tai tavanomaisesta poikkeava toiminta.

Kaupunginjohtaja harkitsee neuvotteluvuorituksen alaiset asiat, joissa tytäryhteisön ja säätiön tulee etukäteen ennen päättävien elintensä päätöksentekoa hankkia jaoston kannanotto. Kaupunginjohtaja käy harkintaa edellyttävissä tapauksissa keskustelun jaoston kanssa.

Omistajan kannanottoa vaativat asiat tulee käsitellä tytäryhteisön hallituksen kokouksissa omina

pykälinä eikä niiden käsittelyä saa tehdä esityslistan muissa asioissa. Dokumentoitua lausuntoa ei tarvitse pyytää, jos konserni- ja tilajaosto tai kaupunginhallitus ovat olleet todistetuksi tietoisia asiasta ja niillä on ollut tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa asian etenemiseen.

5.4 Rahoitus ja maksuvalmius

Tytäryhteisön on noudatettava kaupunginvaltuuston hyväksymiä rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteita.

Yhtiöllä tulee olla toimintansa laatuun ja laajuuteen nähden riittävä rahoitussuunnitelma. Rahoitussuunnitelma pitää sisällään suunnitelman lyhyt- ja pitkäaikaisen vieraan pääoman hankkimisesta, raha- ja pääomamarkkinoilla olevien johdannaisinstrumenttien käytöstä ja muista rahoitusjärjestelyistä. Suunnitelma ja tieto edellä mainittujen järjestelyjen toteutuksesta on toimitettava konsernipalvelujen rahoitusyksikölle etukäteen ennen päättävien elinten päätöksentekoa.

Tytäryhteisön tulee liittyä asiakkaaksi Lahden kaupungin sisäiseen pankkiin. Tästä voidaan poiketa konsernipalvelujohtajan dokumentoidulla ilmoituksella. Myös muu yhteisö tai säätiö voidaan hyväksyä sisäisen pankin asiakkaaksi sen tekemästä hakemuksesta.

Tytäryhteisön on toimitettava konsernipalvelujen rahoitukseen selvitys investointikohteesta etukäteen ennen päättävien elinten päätöksentekoa. Selvityksen on pidettävä sisällään investoinnin käyttötarkoitus, arvio investoinnin vaikutuksista maksuvalmiuteen ja kassavirtasuunnitelma koko laina-ajalta. Tytäryhteisön tulee ilmoittaa tilapäisestä tai pysyvästä maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta välittömästi kaupunginjohtajalle, konsernipalvelujohtajalle ja konsernipalvelujen rahoituspalveluille.

5.5 Strategian laatiminen ja päivittäminen

Tytäryhteisön on laadittava toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä strategia huomioiden Lahden kaupunkistrategia. Strategia tulee päivittää vastaamaan kaupunkistrategiaa ja/tai muuttuneita toimintaedellytyksiä. ~~Yhteisön on toimitettava ajantasainen strategiansa omistajaohjauspalveluihin.~~

5.6 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tytäryhteisöt vastaavat hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta Lahden kaupunkikonsernin periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti.

Hallituksen ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että yhteisöissä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa toiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan.

~~Tytäryhteisöt laativat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen Lahden kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ohjeen mukaisesti. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tuloksellisuutta.~~

Tytäryhteisön tulee raportoida vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavasta ja sen tuloksellisuudesta, strategisia tavoitteita uhkaavista merkittävistä riskeistä ja myös strategisista mahdollisuuksista sekä riskien hallinnan menettelyistä ja tuloksellisuudesta

Lahden kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot ja asiakirjat, kun tarkastus suoritetaan vuotuisen toimintasuunnitelmaan tai konsernijohdon toimeksiantoon perustuen. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön ja säätiön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

5.7 Ympäristöasiat

Omistajaohjauspalveluilla ja Lahden seudun ympäristöpalveluilla on tiedonsaantioikeus keskeneräisistä ympäristövaikutusten arviointi (YVA) -menettelyistä. Ympäristövaikutusten arviointisuunnitelman luonnokset tulee toimittaa Lahden seudun ympäristöpalveluille kolme (3) viikkoa ennen sen yhteysviranomaiselle jättämistä.

Lahden tavoite on olla hiilineutraali 2025. Yhteisöjen ja säätiöiden tulee omalta osaltaan toimia tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Kuntien energiatehokkuussopimuksen mukaan Lahti on sitoutunut vähentämään energiankäyttöään ja edellyttää Lahti- konsernin toimijoilta energiansäästöä ja energiatehokkuustoimenpiteitä. Yhteisöjen ja säätiöiden on raportoivat näistä ~~osana tilinpäätöstä~~.

5.8 Henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisön on noudatettava toiminnassaan soveltuvin osin Lahden kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita.

Tytäryhteisö liittyy jäseneksi työnantajan työntantajayhteisöön. Tytäryhteisö järjestää eläkevakuutuksensa KEVA:ssa ellei tytäryhteisön etu muuta edellytä.

5.9 Eettiset ohjeet

Tytäryhteisöllä on oltava toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä eettinen ohjeistus. Eettisen ohjeistuksen tulee pitää sisällään eettiset periaatteet sekä keinot ja kanavat väärinkäytöksiin puuttumiseksi. Eettisten ohjeiden tulee olla linjassa Lahden kaupungin eettisten toimintaperiaatteiden kanssa.

5.10 Avoimuus ja tiedottaminen

Tytäryhteisön viestintä on hyvin suunniteltua, aktiivista ja avointa. Yhteisön ja säätiön tulee esittää keskeiset, ajantasaiset tunnusluvut toiminnastaan valitsemallaan tavalla.

Yhteisön on julkistettava yhtiön johtoa, taloutta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavaa tietoa. Tällaisia tietoja ovat mm. hallituksen jäsenet, tilinpäätös tai vuosikertomus sekä toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavat tiedot.

5.11 Julkiset ja muut hankinnat

Julkisissa hankinnoissa noudatettava lakia julkisista hankinnoista ja tarpeen vaatiessa erityisalojen hankintalakia.

Tytäryhteisön on julkisissa ja muissa hankinnoissaan noudatettava Lahti-konsernin hankintaohjelmaa soveltuvin osin. Hankittaessa konsernissa tuotettuja tavaroita, palveluita ja rakennusurakointia on selvitettävä niiden kilpailukykyisyys tarjouspyynnöllä.

5.12 Asiakirjojen säilyttäminen

Tytär- ja osakkuusyhteisöjen on tehtävä päätös siitä, mihin pysyvästi säilytettävä asiakirja-aineisto sijoitetaan sen jälkeen, kun yhteisö ja säätiö ei toiminnassaan enää niitä tarvitse.

Lahden kaupunki arkistoi kaikki pysyvästi säilytettävät aineistot vain sähköisenä. Mikäli tytär- ja osakkuusyhteisöjen asiakirjat päätetään sijoittaa Lahden kaupungin sähköiseen arkistoon, on arkistotoimen hoidossa noudatettava kaupunginarkistonhoitajan antamia ohjeita, tiedonohjausta sekä huomioitava kaupungilla kulloinkin käytössä olevan arkistointiohjelman edellyttämät tiedostojen siirtoihin liittyvät tekniset vaatimukset. Tytär- ja osakkuusyhteisöt hoitavat mahdolliset siirto- ja digitointikulut.

5.13 Tilinpäätös, raportointi ja talousarvio

Tytäryhteisön on toimitettava hallituksen hyväksymä ja tilintarkastajan tarkastama tilinpäätös konsernipalveluiden ilmoittamassa aikataulussa Lahden kaupungille tai valitulle palvelutuottajalle, joka tekee konsernitilinpäätöksen. Ellei konsernipalvelut ilmoita tilinpäätösaikataulua joulukuun ensimmäiseen päivään mennessä, noudatetaan edellisvuoden aikataulua.

Tasekirjassa tai toimintakertomuksessa on lakisääteisten asioiden lisäksi mainittava seuraavat asiat:

1. hallitukselle maksetut palkkiot, toimitusjohtajan palkan, palkkioiden, luontaisetujen ja bonusten ja määrät kukin erikseen.
2. Jos yhteisölle tai säätiölle on asetettu kaupungin talousarviossa yksityiskohtaisia tai yleisiä tavoitteita, on niistä raportoitava vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä tavoitteiden saavuttamisesta.
3. kaupunkistrategian toteutumisesta.
4. hankintaohjelman toteutumisesta.
5. energiansäästö ja -tehokkuustoimenpiteistään ja tuloksista.
6. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavoista ja tuloksellisuudesta

Tytäryhteisöjen on tehtävä ja toimitettava omistajaohjauspalveluille tulevaa tilikautta koskeva toiminnan budjetti. Yhteisöt ja säätiöt, joiden liikevaihto ylittää viimeiseltä tilikaudelta miljoona euroa on esitettävä yhteisön tai säätiön hallitukselle päivittyvä tulos- ja kassavirtaennuste. Kassavirtaennusteen aikaperspektiivi tulee olla vähintään 12 kuukautta nykyhetkestä.

5.14 Hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja tytäryhteisöissä

Jos Lahti- konsernin tytäryhteisöllä on omia tytäryhtiöitä, tulee näillä tytäryhtiöillä on sama hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja kuin emoyhtiöllä, ellei osakkuussopimus, rahoitussopimus tai kaupunginjohtajan päätös muuta edellytä.

Liite HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA LAHTI-KONSERNISSA

~~Strategiat, tavoitteet ja periaatteet, joita yhtiöiden on noudatettava.~~

kaupunkistrategia

talousarvion yhtiökohtaiset tavoitteet

rahoituksen periaatteet

hankintaohjelma

Lahden kaupungin eettiset periaatteet

Lahden kaupungin henkilöstöpoliittiset periaatteet

Lahden kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ohjeen

Seuranta- ja valvontavastuut yhtiöittäin

Konserni- ja tilajaosto päättää, että konserniyhteisöjen valvontavastuut yms. määrittyvät kaupunginjohtajan ja palvelualuejohtajien välillä seuraavasti:

Kaupunginjohtajan valvontavastuulla:

Lahti Energia Oy
 Lahti Aqua Oy
 Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy
 Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy
 Koko Lahti Oy
 Koy Lahden Tiedepuisto
 Lahden seutu – Lahti Region Oy
 Lahti Events Oy
 Paavola Kiinteistöt Oy
 Spatium Toimitilat Oy
 Lahden Urheiluhalliyhdistys ry
 Päijät-Hämeen liiton kuntayhtymä
 Hollolan Lahden vesilaitoskuntayhtymä
 Lahden Seudun Puhelin Oy
 Päijät-Hämeen koulutus konserni – kuntayhtymä
 Midinvest PH Fund I Ky
 Kuntien Tiera Oy
 Muovipoli Oy
 Lahden Terveystalo Oy
 Päijät-Hämeen lentokenttä säätiö
 Kansainvälinen designsäätiö
 Kuntarahoitus Oyj
 Suomen Urheiluopiston Kannatusosakeyhtiö
 Lahden Tennis- ja Squashkeskus Oy

konsernipalvelujohtajan valvontavastuulla

Lahden Talot Oy
 Provincia Oy
 Työterveys Wellamo Oy
 PHP Holding Oy

Kaupunki- ja ympäristöpalvelualue, kaupunkikehitysjohtajan valvontavastuulla

Lahden Pysäköinti Oy
 Lahden Sairaalaparkki Oy
 Kiinteistö Oy Lahden Siltavouti
 Kiinteistö Oy Hansaparkki
 Kiinteistö Oy Lahden Laiturikadun Pysäköinti Oy
 Seponkadun pysäköinti Oy
 Päijät-Hämeen Ajoharjoittelurata Oy
 TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy

sivistyksen palvelualue, palvelualuejohtajan valvontavastuulla

Lahden Konservatorio Oy
Lahden kansainvälinen Urkuviikko ry
Radio- ja tv museosäätiö
Rudolf Steiner-koulun johtokunta
Lahden kansainvälinen kirjailijakokous ry
Päijät Hämeen kesäyliopisto
Lahden Rudolf Steiner-koulun Talo Oy
Päijät Hämeen tutkimusseura ry
Päijät Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
Sosiaalipsykiatrinen säätiö
Etevan kuntayhtymä
Lahden vanhusten asuntosäätiö
Riihelän Huolto Oy

